

Frydrichas Šolcas

Vokiečių kalbininkas, baltistas, Lietuvos mokslų akademijos užsienio narys, Vilniaus universiteto garbės daktaras, profesorius. Gimė 1928-03-01 Hamburge (Vokietija). Mirė 2016-05-27 Vokietijoje.

1947–1952 m. Frydrichas Šolcas (Friedrich Scholz) Hamburgo universitete studijavo lyginamąją kalbotyrą, slavistiką, baltistiką, indologiją ir klasikines kalbas. 1953 m. jis apgynė daktaro disertaciją apie perfekto istoriją slavų kalbose ir ėmė dirbuotis Hamburgo universiteto lyginamosios kalbotyros seminare. 1953–1962 m. dirbo Hamburgo universitete, 1959 m. apgynė habilitacinę disertaciją iš bendrosios ir lyginamosios kalbotyros. 1962–1966 m. – Mainco (Mainz) universiteto profesorius. Mokslinė F. Šolco baltistinių tyrinėjimų veikla susijusi su slavistikos studijomis. 1966 m. persikėlęs į Miunsterį (Münster) iš pradžių dirbo kaip slavų filologijos profesorius, 1968 m. ėmė vadovauti jo iniciatyva įkurtai Slavų ir baltų filologijos katedrai.

Miunsteris tapo ne tik nauja profesoriaus gyvenamąja vieta, bet ir nauju įvairiapusės jo baltistinės veiklos centru, išgarsėjusiu ir Vokietijoje, ir visame pasaulyje, ypač tuomet, kai daugiausia F. Šolco pastangomis 1993 m. prie Vestfalijos Vilhelmo universiteto buvo įsteigtas Tarpdisciplininių baltų studijų institutas (Institut für interdisziplinäre Baltische Studien), išaugęs iš jo vadovauto Slavų ir baltų seminaro. Šiame seminare jau nuo pat jo pradžios (1966 m.) buvo Baltų skyrius (Baltische Abteilung), o 1972 m. – finų ugrų skyrius (Finougrische Abteilung). Nuo 1989 m. Baltų skyriuje buvo organizuojami baltistikos kursai, kuriais siekta suteikti galimybę Vokietijos universitetų studentams studijuoti lietuvių ir latvių (kiek vėliau ir estų) kalbas bei literatūrą, tautosaką. Tam buvo kaupiama baltistinė literatūra, plečiami kontaktai su Lietuvos, Latvijos ir Estijos lingvistais (suintensyvėję atkūrus šių šalių nepriklausomybę, o Slavų ir baltų seminarui

išaugus į minėtą institutą), inicijuojami baltistikos tyrinėjimai. Visose šiose srityse yra ryškūs profesoriaus F. Šolco nuopelnai. Institutui profesorius vadovavo iki 1999 m., sukaupe didelę baltistikos biblioteką. Tyrė baltų kalbų istorinę morfologiją, literatūrą, tautosaką. Parašė straipsnių apie lietuvių kalbą ir literatūrą.

Svarbiausi veikalai: „Slavų etimologija“ („Slavische Etymologie“, 1966), „Baltijos tautų literatūra: jos atsiradimas ir raida“ („Die Literaturen des Baltikums: Ihre Entstehung und Entwicklung“, 1990). 1981 m. parengė ir išleido Pilypo Ruigio knygą „Lietuvių kalbos kilmės, būdo ir savybių tyrimas“ („Betrachtung der Littauischen Sprache, in ihrem Ursprunge, Wesen und Eigenschaften, Königsberg“, 1745). Rūpinosi Jono Bretkūno „Biblijos“ vertimo leidimu. Ypač turininga jo parašyta studija apie J. Bretkūno 1580 m. „Dovydo psalmių“ vertimo rankraštį. 1991–2002 m. su Jochenu Dytrichu Range (vokiečių kalbininkas, vertėjas) parengė 4 faksimilinius vertimo tomus. Parengė istorinį kritinį Jono Rėzos redaguoto J. Bretkūno Psalmyno leidimą (2002).

Profesorius buvo išrinktas Šiaurės Reino-Vestfalijos mokslų akademijos nariu (1983), Latvijos mokslų akademijos užsienio nariu (1992), Lietuvos mokslų akademijos užsienio nariu (2007), jam suteiktas Vilniaus universiteto garbės daktaro vardas (1998).

Be įvairiapusės ir labai intensyvios lituanistinės mokslinės veiklos, labai reikšmingas buvo ir profesoriaus F. Šolco pedagoginis darbas. Gerai mokėdamas lietuvių kalbą (išmokti ją dar Hamburge padėjo Pabaltijo universitete studijavusieji lietuviai) jis dėstė ją vokiečių studentams ir rūpinosi, kad jo sukurtame institute būtų sudarytos sąlygos dėstyti ją iš Lietuvos pakviestiems lingvistams bei literatūrologams: 1994–1995 m. ten lituanistikos paskaitas skaitė Vilniaus universiteto profesoriai a. a. Albertas Rosinas, Bonifacas Stundžia, Vytautas Kardelis. Akademikas F. Šolcas buvo labai plačios erudicijos mokslininkas, neužsisklendęs vienoje kurioje filologinių mokslų srityje. Jis domėjosi ne tik Pabaltijo tautų kalbomis, literatūra, tautosaka, bet ir tų tautų istorija bei kultūra.

1988 m. už ypatingus nuopelnus puoselėjant kontaktus tarp Baltijos šalių ir Vokietijos Respublikos profesorius buvo apdovanotas Vokietijos Respublikos Nuopelnų ordino kryžiumi.

Parengė
LMA Organizacinio skyriaus
vyriausioji specialistė Valerija Paškauskienė

Naudoti šaltiniai:

LMA archyvas, asmens byla.
Palionis, Jonas. Baltistica, 2016, T. 51, Nr. 2, p. 420–425.
Nuotrauka iš Baltistica.